

**РАЙОННАЯ ОЛИМПИАДА 2017-2018 УЧЕБНОГО ГОДА
ЗАДАНИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКОГО ТУРА ПО ГЕОГРАФИИ
10 КЛАСС**

Время выполнения задания – 90 минут

Задание 1. Дайте определение следующим терминам: демаркация, самум, гамады, апвеллинг, изохрона (2 балла за каждое правильно определение. Итого максимум 10 баллов).

Задание 2.

а) Почему происходит смена времен года? (3 балла за правильный и подробный ответ).

б) Уран вращается вокруг Солнца, лежа на боку (т.е. ось вращения параллельна плоскости эклиптики). Бывает ли на Уране смена времен года? (2 балла за правильный ответ)

в) Как отличить «молодую» реку от «старой»? (2 балла за правильный ответ)

г) Какие демографические кризисы и подъемы пережил Казахстан со времени получения независимости по настоящий момент. Укажите годы, причины и приблизительное сокращение/увеличение численности населения? (3 балла за правильный ответ)

Итого: 20 баллов

3. Тестовые задания

(1 балл за правильный ответ. Итого 30 баллов.)

1. Индекс человеческого развития (ИЧР) подсчитывают по следующим критериям:

А. Средняя продолжительность жизни, уровень образования, уровень доходов

В. Уровень образования, уровень медицинского обслуживания

С. Уровень доходов, уровень детской смертности

Д. Средняя продолжительность жизни, уровень развития экономики, уровень доходов

Е. Уровень медицинского обслуживания, уровень образования, уровень детской смертности

2. Какое направление соответствует азимуту в 135°?

А. Северо-восток

В. Юго-восток

С. Юго-запад

Д. Северо-запад

Е. нет правильных ответов

3. Какая из горных пород своим «происхождением» обязана живым организмам?

А. Гипс

В. Каменный уголь

С. Каменная соль

Д. Базальт

Е. все ответы верны

4. Какой из вулканов располагается южнее других?

- A. Гекла
- B. Везувий
- C. Орисаба
- D. Эребус
- E. все вулканы расположены на одной широте

5. Выберите правильное утверждение.

- A. Температура воды в умеренных широтах (40–60°) северной Атлантики значительно выше, чем на тех же широтах в южном полушарии
- B. Солёность тропических вод ниже, чем солёность экваториальных
- C. Все холодные течения имеют температуру около 0°C
- D. Приливы и отливы происходят из-за извержения вулканов на дне океана
- E. все ответы верны

6. Выберите вариант, где указаны острова, расположенные в пределах «огненного кольца»

- A. Северная Земля, Новая Земля, Гренландия, Исландия, Баффинова Земля
- B. Мадагаскар, Шри-Ланка, Суматра, Тасмания, Кергелен
- C. Алеутские, Курильские, Японские, Филиппинские, Новая Гвинея
- D. Азорские, Канарские, Бермудские, Большие Антильские, Ньюфаундленд
- E. все ответы верны

7. Выберите вариант, где указаны реки, относящиеся к бассейну одного океана.

- A. Амазонка, Миссисипи, Нил, Ганг
- B. Нил, Конго, Лимпопо, Дунай
- C. Волга, Енисей, Обь, Лена
- D. Амур, Хуанхэ, Янцзы, Колорадо
- E. нет правильного ответа

8. Что из ниже перечисленного не является элементом погоды?

- A. облачность
- B. среднегодовая температура
- C. атмосферное давление
- D. направление ветра
- E. скорость ветра

9. Выберите неверное утверждение.

- A. Плодородие – главное свойство почв.
- B. Чернозёмы – самые плодородные почвы.
- C. Перегной и гумус – это минеральные (неорганические) компоненты почвы.
- D. Почва – среда обитания для живых организмов
- E. все ответы неверны

10. Выберите страну СНГ, на гербе которой изображён географический объект, расположенный за её пределами.

- A. Армения
- B. Азербайджан
- C. Беларусь
- D. Казахстан
- E. Кыргызстан

11. Выберите продукцию сельского хозяйства, которую называют «белым золотом».

- A. рис
- B. шёлк
- C. хлопок
- D. молоко
- E. кумыс

12. На территории какой области Казахстана находится точка, имеющая одинаковую широту и долготу

- A. Актюбинской
- B. Западно-Казахстанской
- C. Акмолинской
- D. Карагандинской
- E. Костанайской

13. Назовите единственный в мире "жидкий металл"? В природе встречается как в самородном виде, так и в виде минералов. Чаще всего этот металл получают из киновари.

- A. галлий
- B. железо
- C. германий
- D. осмий
- E. ртуть

14. Начальным звеном в биологическом круговороте являются:

- A. консументы
- B. редуценты
- C. ксерофиты
- D. продуценты
- E. все ответы правильные

15. Выберите неверное утверждение о рельефе Африки.

- A. Преобладают равнины высотой от 200 до 1000м
- B. Наибольшая абсолютная высота – вулкан Килиманджаро
- C. На материке нет высоких и протяжённых горных цепей, таких как Анды
- D. Наименьшая абсолютная высота – уровень озера Ассаль
- E. По окраинам материка расположены обширные низменности

16. Что такое «польдеры»?

- A. Форма мерзлотного рельефа в Канаде и на Аляске.
- B. Форма организации поселения в Латинской Америке.
- C. Земля, отвоёванная у моря в Нидерландах.
- D. Название культовых сооружений в Скандинавии
- E. Польский танец

17. Выберите азиатскую страну, где преобладающая часть верующих исповедует христианство.

- A. Филиппины
- B. Иордания
- C. Малайзия
- D. Сингапур
- E. Индонезия

18. На каком материке нет действующих вулканов и современного оледенения?
- A. Америка
 - B. Австралия
 - C. Африка
 - D. Евразия
 - E. Азия
19. Какой масштаб крупнее?
- A. 1:1000000
 - B. 1:2000000
 - C. 1:10000
 - D. 1:5004
 - E. 1:250
20. Севернее от г.Москвы находится море:
- A. Белое
 - B. Черное
 - C. Азовское
 - D. Каспийское
 - E. Средиземное
21. Расстояние от центра Земли до полюсов меньше расстояния от центра Земли до экватора в среднем на 21 км, что объясняется:
- A. особенностями внутреннего строения Земли
 - B. гравитационными процессами
 - C. вращением Земли вокруг своей оси
 - D. движением Земли по орбите
 - E. все ответы верны
22. Почва, содержащая 60% песка и 40% глины, по механическому составу относится к
- A. глинистым
 - B. суглинистым
 - C. супесчаным
 - D. песчаным
 - E. глеевым
23. В состав какого архипелага входит остров Тенерифе
- A. Азорские
 - B. Мальдивские
 - C. Острова Зеленого Мыса
 - D. Фиджи
 - E. Канарские
24. Отрезок длиной 3 сантиметра на карте масштаба 1:7 500 000 соответствует расстоянию на местности
- A. 125 км
 - B. 225 км
 - C. 275 км
 - D. 350 км
 - E. 370 км

25. В какие государства через Каспийское море имеет выход Казахстан?

- A. Армения, Азербайджан
- B. Иран, Турцию
- C. Азербайджан, Иран
- D. Грузию, Армению
- E. Иран, Грузию

26. Выбрать правильный вариант ответа:

- A. Области каледонской складчатости - северо-запад Сарыарки, Северный Тянь-Шань
- B. Области байкальской складчатости - Центральный, Северный, Западный, Тянь-Шань
- C. Области герцинской складчатости - восток Сарыарки, Мугоджары, Восточно-Европейская равнина
- D. Области мезозойской складчатости - Алтай, Саур-Тарбагатай, Мугоджары
- E. Области альпийской складчатости - Тянь-Шань, Джунгарский Алатау, Мангистау.

27. Ветер, дующий через Жунгарские ворота от озера Алаколь в сторону озера Эби-Нур, расположенного в Китае:

- A. Чиликский
- B. Эби
- C. Сайкан
- D. Арыстанды-карабасский
- E. Курдайский

28. Относительные демографические показатели пересчитывают на 1000 жителей и выражают в:

- A. Промилле
- B. Тыс. чел
- C. Млн. чел
- D. Процентах
- E. Чел/км².

29. Основные покупатели казахстанской продукции (60 % всего экспорта):

- A. Франция, Бельгия, Россия, Украина
- B. Польша, Германия, Чехия, Россия
- C. Россия, Китай, Индия
- D. Киргизстан, Узбекистан, Таджикистан
- E. Швейцария, Италия, Россия, Китай

30. В данном регионе производство сахара составляет 100 % от республиканского, сливочного масла - более 50 %, мяса - более 30 %:

- A. Южный
- B. Северный
- C. Восточный
- D. Западный
- E. Центральный

ВСЕГО: 50 БАЛЛОВ

**2017-2018 ОҚУ ЖЫЛЫНЫҢ АУДАНДЫҚ ОЛИМПИАДАСЫ
ГЕОГРАФИЯДАН ТЕОРИЯЛЫҚ ТҮР ТАПСЫРМАЛАРЫ
10 СЫНЫП**

Тапсырманы орындау уақыты – 90 мин

1 - Тапсырма. Келесі ұғымдарға анықтама беріңіз: демаркация, самум, гамадалар, апвеллинг, изохрондар (әр дұрыс жауапқа 2 ұпай. Барлығы 10 ұпай).

2 - Тапсырма.

а) Неліктен жыл мезгілдері ауысады? (дұрыс әрі толық жауапқа 3 ұпай).

б) Уран Күн айналасын бүйіріне жатып айналады (яғни, айналу эклиптиканың жазықтығына параллель). Уранда жыл мезгілдері ауысады ма? (дұрыс әрі толық жауапқа 2 ұпай).

в) «жас» өзенді «қарт» өзеннен қалай ажыратуға болады? (дұрыс жауапқа 2 ұпай).

г) Тәуелсіздік алған жылдардан бастап қазіргі кезге дейін Қазақстан қандай демографиялық дағдарыстар мен жарылыстардан өтті? Қай жылдары халық саны өсті/кеміді және олардың себептерін түсіндіріңіз. (дұрыс жауапқа 3 ұпай).

3. Тест тапсырмалары

(әрбір дұрыс жауапқа 1 ұпай)

1. Адам даму индексі (АДИ) қандай белгілер бойынша өлшенеді?

- A. өмір сүру ұзақтығы, білім деңгейі, табыс деңгейі
- B. білім деңгейі, медициналық көмек көрсету деңгейі
- C. табыс деңгейі, сәби өлімінің деңгейі
- D. өмір сүру ұзақтығы, экономиканың даму деңгейі, табыс деңгейі
- E. медициналық көмек көрсету деңгейі, білім деңгейі, сәби өлімінің деңгейі

2. Қандай бағыт 135° азимутқа сәйкес?

- A. Солтүстік-шығыс
- B. оңтүстік- шығыс
- C. оңтүстік - батыс
- D. Солтүстік - батыс
- E. дұрыс жауабы көрсетілмеген

3. Қандай тау жынысының «пайда болуы» тірі организмдерге байланысты?

- A. Гипс
- B. Тас көмір
- C. Тас тұзы
- D. Базальт
- E. барлық жауаптар дұрыс

4. Қандай жанартау оңтүстікке қарай орналасқан?

- A. Гекла
- B. Везувий
- C. Орисаба
- D. Эребус

Е. барлық жанартаулар бір бойлықта орналасқан

5. Дұрыс пікірді табыңыз.

А. Солтүстік Атлантиканың қоңыржай ендіктеріндегі судың температурасы, оңтүстік жарты шардағы осы ендікердегі температурасына (40–60°) салыстырғанда жоғары.

В. Тропиктік сулардың тұздылығы экваторлық суларға қарағанда жоары болып келеді.

С. Барлық суық ағыстардың температурасы 0°С шамасында болады.

Д. Толысу мен қайтудың себебі мұхит табынындағы вулкандардың атқылауы.

Е. барлық жауаптар дұрыс

6. «Отты шеңбер» шегінде орналасқан аралдарды табыңыз

А. Солтүстік Жер, Жаңа Жер, Гренландия, Исландия, Баффин Жері

В. Мадагаскар, Шри-Ланка, Суматра, Тасмания, Кергелен

С. Алеут, Куриль, Жапон, Филиппин, Жаңа Гвинея

Д. Азор, Канар, Бермуд, Үлкен Антиль, Ньюфаундленд

Е. барлық жауаптар дұрыс

7. Бір мұхит алабына жататын, өзендер көрсетілген нұсқаны табыңыз.

А. Амазонка, Миссисипи, Ніл, Ганг

В. Ніл, Конго, Лимпопо, Дунай

С. Волга, Енисей, Обь, Лена

Д. Амур, Хуанхэ, Янцзы, Колорадо

Е. дұрыс жауабы көрсетілмеген

8. Төменде көрсетілген тізімнен ауа – райының элементіне не жатпайды?

А. бұлттылық

В. орташа жылдық температура

С. ауа қысымы

Д. желдің бағыты

Е. желдің жылдамдығы

9. Қате ұғымды табыңыз.

А. Құнарлылық –топырақтың басты қасиеті

В. Қара топырақ – ең құнарлы топырақ

С. Қарашірік пен гумус – топырақтың минералды құрамбөлігі (органикалық емес)

Д. Топырақ – тірі организмдердің тіршілік ортасы

Е. дұрыс жауабы көрсетілмеген

10. Елтаңбасында оның шегінен тыс орналасқан, географиялық нысан бейнеленген ТМД елін табыңыз.

А. Армения

В. Әзірбайжан

С. Беларусь

Д. Қазақстан

Е. Қырғызстан

11. «Ақ алтын» деп аталатын ауыл шаруашылық өнімін табыңыз:

А. күріш

В. жібек

С. мақта

Д. сүт

Е. қымыз

12. Қазақстандағы қай облыс аумағында бойлығымен ендігі бірдей нүкте орналасқан.

- A. Ақтөбе
- B. Батыс-Қазақстан
- C. Ақмола
- D. Қарағанды
- E. Қостанай

13. Әлемдегі жалғыз «сұйық металлды» атаңыз. Ол табиғатта таза және минерал түрінде де кездеседі. Оны жиі киневарьдан алады.

- A. галлий
- B. темір
- C. германий
- D. осмий
- E. сынап

14. Биологиялық айналымның бастапқы тобы:

- A. тұтынушылар
- B. ыдыратушылар
- C. құрғақсүйгіштер
- D. түзушілер
- E. барлық жауаптар дұрыс

15. Африканың жер бедері туралы қате пікірді табыңыз.

- A. 200 ден 1000м дейін биіктіктегі жазықтар басым
- B. Килиманджаро жанартауы – абсолютті биік нүктесі
- C. Анд таулары сияқты материкте биік және созылып жатқан тау тізбегі жоқ
- D. Ассаль көлі – ең аласа абсолютті биіктігі
- E. материк шетінде көлемді жазықтар орналасқан

16. «Польдерлер» деген не?

- A. Канадамен Аляскадағы тоңдық бедерінің түрі
- B. Латын Америкасындағы халықты қоныстандыруды ұйымдастырудың түрі
- C. Нидерландыдағы теңізден жаулап алынған жер
- D. Скандинавия Скандинавиядағы діни қауымдастықтың атауы
- E. Поляк биі

17. Христан дініне сенушілері басым болып келетін, Азиялық елді табыңыз

- A. Филиппин
- B. Иордания
- C. Малайзия
- D. Сингапур
- E. Индонезия

18. Қай материкте сөнбеген жанартаулар мен қазіргі мұзбасулар кездеспейді?

- A. Америка
- B. Аустралия
- C. Африка
- D. Еуразия
- E. Азия

19. Ең ірі масштабты көрсетіңіз?

- A. 1:1000000
- B. 1:2000000
- C. 1:10000
- D. 1:5004
- E. 1:250

20. Мәскеу қаласынан солтүстікке қарай орналасқан теңіз:

- A. Ақ
- B. Қара
- C. Азов
- D. Каспий
- E. Жерорта

21. Жердің орталығынан экваторға дейінгі қашықтығына қарағанда, Жердің орталығынан полюстерге дейінгі қашықтығы шамамен 21 км аз, ол немен түсіндіріледі:

- A. Жердің ішкі құрылымының ерекшеліктерімен
- B. гравитациялық үрдістермен
- C. Жердің өз осімен айналуымен
- D. Жердің орбита бойымен айналуы
- E. барлық жауаптар дұрыс

22. Механикалық құрамына байланысты 60% құм және 40% саздан тұратын топырақ:

- A. балшықты
- B. саздақ
- C. құмдақ
- D. құмды
- E. глейлі

23. Тенерифе аралы қандай архипелаг құрамына жатады?

- A. Азор
- B. Мальдив
- C. Жасыл Мүйіс аралдары
- D. Фиджи
- E. Канар

24. 1:7500 000 масштабтағы картада ұзындығы 3 сантиметр кесіндінің ара қашықтығы жергілікті жерде нешеге тең?

- F. 125 км
- G. 225 км
- H. 275 км
- I. 350 км
- J. 370 км

25. Қазақстан Каспий теңізі арқылы қандай елдерге шыға алады?

- A. Армения, Әзірбайжан
- B. Иран, Түркия
- C. Әзірбайжан, Иран
- D. Грузия, Армения
- E. Иран, Грузия

26. Дұрыс жауапты таңдаңыз:

- A. Каледон қатпарлығы – Сарыарқаның солтүстік-батысы, Солтүстік Тянь-Шань
- B. Байқал қатпарлығы – Орталық, Солтүстік, Батыс, Тянь-Шань
- C. Герцин қатпарлығы - Сарыарқаның шығысы, Мұғалжар, Шығыс Еуропа жазығы
- D. Мезозой қатпарлығы - Алтай, Сауыр-Тарбағатай, Мұғалжар
- E. Альпі қатпарлығы - Тянь-Шань, Жоңғар Алатау, Манғыстау.

27. Алакөл көлінен Ебі Нұр көліне дейін Жоңғар қақпасы арқылы соғатын Қытайда орналасқан жел

- A. Шелек
- B. Ебі
- C. Сайқан
- D. Арыстанды-Қарабас
- E. Қордай

28. Салыстырмалы демографиялық көрсеткіштер 1000 адамға шаққанда нені көрсетеді?

- A. Промилле
- B. Мың. адам
- C. Млн. адам
- D. Пайыз
- E. Адам/км².

29. Қазақстан өнімінің (барлық экспорттың 60%) негізгі сатып алушылары:

- A. Франция, Бельгия, Ресей, Украина
- B. Польша, Германия, Чехия, Ресей
- C. Ресей, Қытай, Үндістан
- D. Қырғызстан, Өзбекстан, Тәжікстан
- E. Швейцария, Италия, Ресей, Қытай

30. Бұл аймақ қант өндірісі бойынша республикалық өнімнің 100 %, сары майдың - 50 %, еттің - 30 % құрайды.

- A. Оңтүстік
- B. Солтүстік
- C. Шығыс
- D. Батыс
- E. Орталық

БАРЛЫҒЫ: 50 ұпай